

1971
lapkritis

EGLUTĒ

EGLUTĖ

lapkritis • 1971

TURINYS

- 3 ALGUČIO MIESTAI, V. Nemunėlis
- 4 RIMO KAREIVIAI, R. Rasa
- 8 KARILĖ IR PABĖGĖLIAI
- 12 LOPŠINĖ, Samanė
- 13 DIEVONĖS VANDUO, R. Jotvingytė
- 17 BERNIUKAI BAŽNYČIOS BOKŠTE, A. Baronas
- 24 BŪK TU MŪSU MEILĖ, L. Žitkevičius
- 25 ŠNEKUTIS, M. Kvietytė

PIEŠINIAI

- A. Balukas — viršelis
- A. Veselka — 3
- A. Kasniūnas — 3
- N. Baniėnė — 4, 6, 7
- A. Korsakaitė-Sutkienė — 8, 10, 11
- Z. Sodeikienė — 12
- J. Paukštienė — 13, 14, 15, 16, 24
- S. Šimaitis — 17
- A. Sruoginienė — 17, 18, 20, 23
- I. Mitkutė — 25, 26, 28, 29, 31.

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION

EGLUTĖ (The Little Fir) — magazine for children is published monthly; not published during July and August. Publishers and owners are the Sisters of the Immaculate Conception, a nonprofit religious society approved by the Roman Catholic Church. The editor is Sister Ann Mikaila, managing editor — Sister M. Palmira. The offices of the editor, managing editor and publishers are at Immaculate Conception Convent, Putnam, Ct. 06260. In the preceding 12 months the average press run was 1530 copies; average number of mail subscriptions — 1488 and 10 complementary copies distributed. Total distribution — 1498, left - over copies — 32. Nearest issue to filing date: press run — 1500; mail subscriptions 1457; 10 complementary copies; total distribution 1467; left - over — 33. Yearly subscription — \$5.00; single copy — .50. Second class postage paid at Putnam, Connecticut 06260.

ALGUČIO MIESTAI

Vytė Nemunėlis

Iš medinių kaladėlių
Statė Algis namelius
Ir pastatė visą Kauną
Ir pastatė jis Šiaulius.

Čia jo tėviškės namelių
Sienos, durys, kaminai,
Čia jo Nemunas vingiuoja,
Čia Bavarijos kalnai.

Čia toks miškas, čia toks kalnas,
Čia platus, platus slėnis,
Čia pro tunelį važiuoja
Čiu-ku, čiu-ku traukinys.

Bet Algučiui nepatinka —
Jis važiuoja pamažu,
Vietoj anglių, vietoj malkų
Gal tegavo avižų...

Algis, sėdęs į lėktuvą,
Lėks kaip paukštis atgalios:
Per minutę bus Kaune jis,
O per kitą bus Šiauliuos.

RIMO KAREIVIAI

René Rasa

Rimui labai patiko žaisti kareiviais. Bet kareiviui reikėjo šautuvo. Rimo mama gi nemėgo ginklų ir atsisakė šautuvą nupirkti.

Rimas nenusiminė, nors kartais ir pyko. Jis žinojo:

— Kai užaugsiu, būsiu kareivis.

Kartą Rimas susirgo. Jį aplankyti atėjo teta Olė. Ji atnešė dovanų. Išvyniojęs dėžę, Rimas rado švininius kareivėlius. Jis buvo toks laimingas, kad leido tetai jį net pabučiuoti. Kareivėlius išsidėstė eilėmis, ratu ir būriais. Negalėjo jais atsidžiaugti!

Mama ir teta sėdėjo kitam kambary. Jos gėrė arbatą ir kalbėjosi. Rimas žaidė ir klausėsi, ką jos šneka.

— Rusų laive buvo ir lietuvis jūrininkas, — pasakojo teta. — Jo vardas Simas Kudirka. Laikraščiai rašė, ar neskaitei?

— Skačiau, bet vistiek pasakok. Gal ką praleidau, — ragino mama.

— Amerikiečiai turėjo tartis su rusais dėl žvejybos. Kai jų laivas priplaukė prie rusų, Simas staiga peršoko pas amerikiečius. Bet rusai pamatė. Jie pareikalavo Simą jiems gražinti. Simas prašė, kad jo neatiduotų rusams, bet amerikiečiai neklausė. Rusai suėmė Simą, smarkiai jį primušė ir nusitempė į savo laivą.

— Vargšas Simas, — apsiverkė mama. — Jam bus blogai. Rusai jį nužudys arba ištrems į Sibirą.

— Taip, vargšas, — pritarė teta. — Jam jau niekas negali padėti.

— Amerika galėtų, — pasakė mama.

— Amerika nekels karo dėl Simo, — liūdnai nuskambėjo tetos žodžiai.

Rimas viską girdėjo. Jam buvo gaila to lietuvių jūrininko.

— Jei aš būčiau prezidentas, tai tikrai paskelbčiau rusams karą, — nutarė jis. Simą reikia gelbėti! Bet kaip?

— Kad tie mano kareiviai būtų gyvi! Aš parodyčiau tiems rusams, — kalbėjo jis pats sau.

Teta išėjo. Mama jau ruošė virtuvėj pietus, o Rimas vis galvojo ir galvojo, kaip išgelbėti Simą:

— Jis drąsus. Jis nebijojo rusų — norėjo pabėgti... Kodėl amerikiečiai jo neapgynė? — nesuprato Rimas. — Aš taip nepadarėčiau. Aš neatiduočiau Simo. Kodėl niekas jo negelbsti? Jei tik aš turėčiau laivą ir kareivių! Rimas sustatė savo švininius kareiviukus ant dėžės krašto, o priešais pastatė karininką.

— Ramiai! — sukomandavo.

Kareiviai nejudėjo.

— Mes turim uždavinį, — griežtu balsu kalbėjo Rimas. — Jūroje yra rusų laivas. Ten yra lietuvis jūrininkas. Jis suimtas ir surištas. Mes turim jį išlaisvinti.

Kareiviai stovėjo išsitempę ir laukė tolimesnių įsakymų. Rimas sukėlė juos į peleninę, kuri pavirto laivu. Paskutinis įlipo karininkas.

— Dabar pirmyn! Plauksim dieną ir naktį, iki pasivysim rusus, — paliepė Rimas.

Peleninė pajudėjo. Ji plaukė per antklodę, kaip tikras laivas per vandenyną. Kelionė buvo ilga. Visi nuvargo, nes užėjo audra ir laivą labai supo. Bet pagaliau jie pasivijo rusus. Mamos knyga labai tiko būti rusų laivu. Ant jos Rimas padėjo vaistų bonkutę ir išdėstė aspirino tabletes. Tai buvo laivo igula. Pačiam vidury gulėjo termometras. Termometras — tai surištas Simas.

— Tyliai ir atsargiai, — komandavo Rimas. — Reikia, kad rusai mūsų nepastebėtų.

Kareiviai pamažu artinosi prie rusų laivo. Jie jau visai arti... Tada atsargiai jie priartėjo prie laivo šono. Tyliai, tyliai sulipo į rusų laivą. Staiga, rusai pamatė juos. Kilo didžiausias sąmyšis. Jie lakstė išsigandę po denį ir nežinojo ką daryti. Rimo kareiviai puolė rusus ir vieną po kito sumetė į jūrą. Karininkas atrišo Simo virves. Bet jis buvo taip sumuštas, kad negalėjo pastovėti.

Staiga iš kajutės išsoko ten pasislėpęs rusų jūrininkas. Jis puolė Simą ir norėjo jį nužudyti. Bet karininkas laiku jį pamatė. Jis rusą pastūmė ir tas įkrito į jūrą.

— Dzinkt..., — nukrito vaistų buteliukas ant grindų ir sudužo. Tamsus skystimas išsipylė.

— Kas atsitiko? — nusigandusi atbėgo mama. — Rimai! Ką tu padarei?! — sušuko pamačiusi juodą dėmę ant grindų.

— Mes išgelbėjom Simą! Mes išgelbėjom Simą!... — šaukė ir šokinėjo lovoje Rimas. Aspirino tabletės riedėjo nuo antklodės ir krito ant žemės. Mamos knyga pataikė tiesiai į vaistų klaną.

Rimo rankose betgi buvo sveikas termometras, kurį jis atkišo motinai:

— Čia Simas!

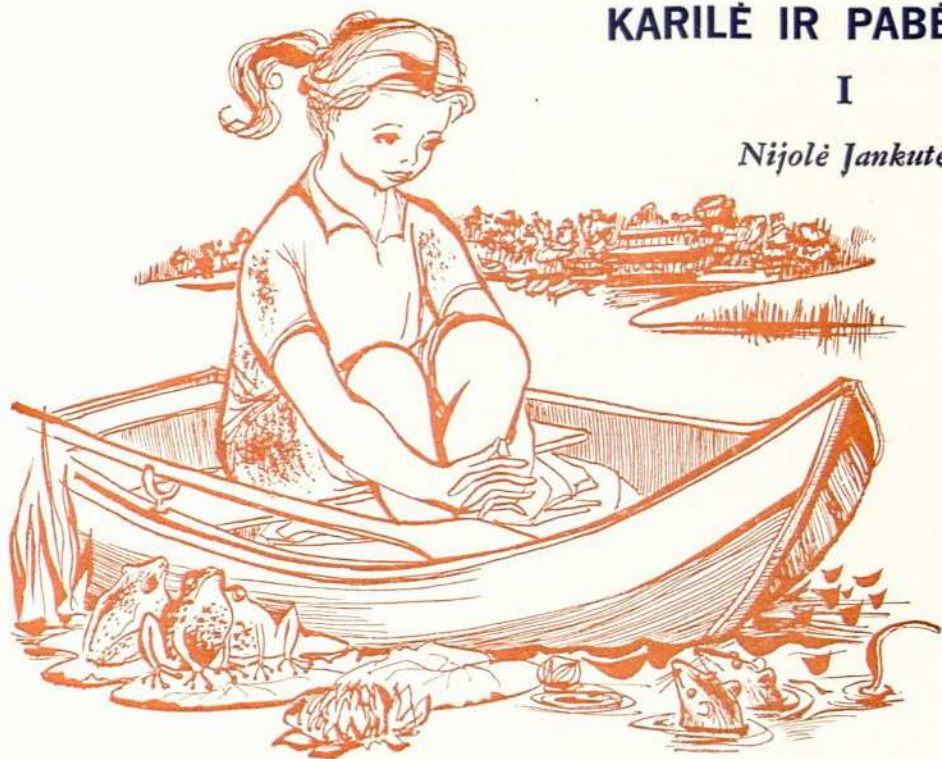
Tik dabar mama suprato, ką Rimas žaidė. Ji nepyko. Tiek to ir dėl tos vaistais suteptos knygos! Mama glostė sūnaus galvą ir šypsojos.

— Kai užaugs, gal ir išgelbėsi...

KARILĖ IR PABĖGĖLIAI

I

Nijolė Jankutė

Šią vasarą Karilė jau buvo didelė, todėl tėtė ją išmokė irkluoti. Irkluoti Karilei labai patiko. Ir po pusryčių, ir po pietų, ir po vakarienės ji užsidėdavo oranžinius plauktukus, sėdavo į tėtės valtį ir irstydavosi ežero pakraščiais. Valtis buvo pilka alumininė, o irklus Karilė pati nudažė skaisčiais mėlynais. Pirmyn-atgal, pirmyn-atgal linkčiodavo mergytė, o mėlynai irklai kabindavo mėlyną vandenį, sukdami mažyčius verpetus.

Irstytis Karilei labiausiai patikdavo vakare, kai didelė saulė, lyg koks pernokęs pomidoras nuriedėdavo į mišką už ežero. Visas vanduo paraudonuodavo, ir mergytė įsivaizduodavo, kad saulė užkliuvo už medžio, perplyšo, o jos raudona sunka nudažė ežerą.

Tada Karilė nusiirdavo į kitą įlankėlės krantą, kur augo krūmai, o pakraščiuose žydėjo baltos vandens lelijos. Čia ji iškel-davo irklus iš vandens ir tyliai sėdėdavo. Laivelis supdavosi, o Karilė klausydavo, kaip baltus pagurklius išpūtusios, kurkia varlės. Kartais, visai netoli valtelės, išnirdavo vandeninės žiurkės, pažiūrėdavo į Karilę piktomis lyg pipirai akutėmis ir vėl dingdavo vandeny.

Iš čia Karilė galėdavo gerai matyti kitą ežero krantą. Tenai ant kalno, tarp didelių pušų, stovėjo balta vila su kolonomis ir didžiule veranda. Toje viloje vasaroti Karilė norėtų. Ten turėjo būti labai gražu ir maudytis patogų, nes vilos paežerėje baltavo platus smėlio ruožas. Karilė matė ten prie liepto pririštus net kelis laivelius. Vienas jų buvo burinis, nes turėjo aukštą ploną stiebą.

Baltoje viloje gyveno sena turtinga ponia. Apylinkės žmonės pasakojo, kad ji turėjo milijonierių sūnų New Yorke. Bet senutė nemėgo nei triukšmingų didmiesčių, nei ištaigingų vasarviečių, todėl visą vasarą, kartais net žiemą, praleisdavo čia, senoviškoje viloje prie Vėžlio ežero.

Šį vakarą, kaip visada, Karilė nusiyrė į savo pakrūmę. Įkėlusį irklus, mergaitė atsisėdo valtės dugne, atsirėmė suole ir įbedė akis į baltąją vilą. Ji žiūrėjo, ar vėl nepamatys ten bėgiojančio berniuko. Kaimynai pasakojo, kad tai senosios ponios anūkas iš New Yorko. Vakar Karilė matė jį buriuojant, o užvakar jis lakstė po ežerą ant slidžių paskui geltoną motorlaivį. Nieko taip Karilė nenorėjo, kaip išmokyti slidinėti ant vandens. Bet tėtė neturėjo tokio motorlaivio, o nusiirti per ežerą pas tą nepažįstamą berniuką ir paprašyti, kad leistų paslidinėti, Karilė jokių būdu neišdrįstų! Taigi ji tik sėdėjo valtelėje, žiūrėdama į tuščią smėlio ruožą prie baltosios vilos.

Staiga mergaitė pastebėjo būrelį žmonių skubančių nuo vilos prie ežero. Jie mosavo rankomis ir rodė į vandenį. Trys iš jų šoko į geltoną motorlaivį, kiti du — į baltą ir nuburzgė ežerą. Paplūdimyje dar stoviniavo pora moterų, bet to berniuko nesimatė. Verandos durys ir langai buvo atviri. Karilei atrodė, kad ten buvo daug skubančių ir susirūpinusių žmonių.

— Kas atsitiko? — stebėjosi mergytė. — Negi paskendo tas berniukas?

Karilei pasidarė baisu. Ji įleido irklus vandenin ir jau norėjo plaukt namo, kai kažkas sučežėjo krūmuose ir trinktelėjo į valtelės šoną.

Karilė užgniauzė kvapą. Iš krūmų į ją žiūrėjo murzinas veidas, o dar murzinesnė ranka laikė nutvėrusi valtelės kraštą.

— Š-š-š! — sušnypstė nepažįstamasis, spausdamas pirštą prie lūpų. — Tik nerėk ir nebijok. Pristumk valtį arčiau krūmų!

Karilė baisiai bijojo, bet nerėkė ir klusniai pastūmė valtį. Krūmuose stovėjo berniukas, už Karilę ir didesnis, ir vyresnis. Jis visas buvo apsitaškęs žaliais maurais, o po pažastimi spaudė rudą odinį maišiuką su blizgančiu užtrauktuku.

Vos tik valtelė sustojo, berniukas išoko ir atsigulė dugne.

— Ar neturi kuo užsiklot? — paklausė Karilė, pakėlęs galvą.

— Užsiklot? Juk šilta... — nustebo mergytė.

— Kalbi kvailai. Ne dėl šalčio. Kad nesimatyčiau!

Karilė pasilenkė ir, iš po suolo ištraukusi seną tėtės lietpaltį, užmetė ant berniuko.

— Tu pabėgai iš namų? — išdrįso paklausti.

— Pabėgau. Tik ne iš namų! — atsiliepė berniukas iš po lietpalčio. — Pažiūrėk skersai ežero. Ar matai ten baltą vilą? — paliepė.

— Ar... ar tu iš ten? — nustebo Karilė. — Gal tu senosios ponios anūkas?

Berniukas nustūmė lietpaltį ir atsisėdo.

— O iš kur tu žinai?

— Nežinau... Bet vakar ir užvakar mačiau ten tokį, kaip tu. Jis būriavo ir slidinėjo. O šiandien jo nėra.

— Tu jį matei iš čia?

— Aha. Tik veido negalėjau įžiūrėti. Per toli. Jei turėčiau tokius didelius žiūronus, kaip tas žmogus vakar, tai...

— Koks žmogus? — staiga paklausė pabėgėlis.

— Nepažįstu. Toks su žiūronais. Vakar po pietų čia irstėsi ir žiūrėjo, kaip tas berniukas ten būriavo.

— Tai jis! Aišku, kaip diena, jis! — karščiavosi keistas Karilės svečias, paskui žvilgterėjo į vilą anapus ežero ir vėl atsigu-
lė, užitraukdamas lietpaltį iki kaklo.

— Dabar gerai klausyk, — paliepė jis Karilei, — ir daryk, ką sakysiu.

(Bus daugiau)

LOPŠINĖ

Samanė

Liūlia-liū, miegoki,
Baltas paukščių takas
Pasaką sapnuose
Tau šią naktį seka...

Kaip vaidilos ugnį
Alkose užkūrę,
Tėviškę mylėti
Liepė ir užbūrė...

Liūlia-liū, miegoki,
Jau naktis atėjo,
Dega žvaigždė, dega
Šviesų žiburėli...

DIEVONĖS VANDUO

Ritonė Jotvingytė

Iš ciklo "Dievonės laumės II

Vieną kartą, kai debesėliai buvo žemi ir vakaras kvepėjo pievomis, Dievonės laumės vėl susirinko ten, kur auga švendrės. Jos maudėsi, pynė kasas ir dainavo.

Atbėgo ir Aja. Ji buvo smagi.

— Kuo džiaugies? — paklausė jos draugė Miglėlė.

— Mačiau mergaitės audžia. Jau raštų gražumas! O spalvos! Tarytum skietas dega, — pasakojo Aja.

Kol nutarė Dievonės laumės, kurios audėjos rankšluoščiai bus gražiausi ir kuri išaus ploniausias drobes, medžių šakose jau šokinėjo pirmieji saulutės spinduliai.

— Vasaros naktys trumpos. Jau švinta, — pasakė Aja — Man skubu. Turiu eiti.

— Kur? Palauk. Žiūrėk, kokia rasa. Pabraidykim, — gundė Miglėlė.

— Ne, negaliu. Aš turiu pridengti grybus. Negerai, kai saulė pergreit juos pamato.

— Kodėl negerai?

— Jie tuoj pasensta.

— Iš kur tu taip viską žinai?

— Argi tau niekas nepasakė, kad aš ta laumė, kuri viską žino, — juokėsi Aja.

Kartą, kai Aja sėdėjo ant Dievonės liepto ir kojomis teliuškavo upelio vandenį, prie jos prisėdo ir Miglėlė.

— Ar žinai, Miglėle, kad Dievonės vanduo kitoks?

— Kitoks? — nustebo Ajos draugė.

— Taip. Kitoks. Dievonės vanduo gydo.

— Tikrai?

— Tikrai, Miglėle.

— Bet, kodėl?

— Dėl to, kad Dievonės vanduo palaimintas.

— Eik, jau, eik! Vanduo, kaip vanduo... Kas jau jį čia laimino. Nebent, va, šitas, — Miglėlė parodė jį, upės dugnu ropojantį vėžį.

— Ne, ne vėžys. Dievonės vandenį labai senai palaimino krivaitis.

— Krivaitis? Kas yra krivaitis?

— Krivaitis, Miglėle, senovės lietuvių tikėjimo kunigas. Pati mačiau ir girdėjau. Ištiesė rankas ir tarė: “Gydysi ir sugydysi!”

— Tai kas, kad krivaitis taip pasakė!

— Palauk. Paklausk. Vos tik krivaitis tuos žodžius ištarė, Dievonės vanduo sujudo, subangavo... O, kai nurimo, pasidarė skaidrus, skaidrus... Mergaitės Dievonės vandenį tada barstė

pievose surinktais žiedais. Žmonės, atmenu, kalbėjo kad tą dieną, net ir Šešupė atrodė kaip žydinti pieva. Buvo gražu. Šventa...

— Kodėl Šešupė?

— Dievonė įteka į Šešupę.

— Visa tai labai gražu, bet — žinai, Aja...

— Bet kas, Miglele?

— Bet, tai dar nesako, kad Dievonės vanduo gydo.

— Gandas apie Dievonės vandenį pasklido po visą Lietuvą.

Visi žinojo, kad Dievonės vanduo gydo žaizdas ir malšina sąnarių skausmus.

— Ar gali būti? Ar tikrai, Aja?

— Tikrai, Miglele, tikrai, — nenusileido Aja.

Miglelė nutilo. Bet — ar tikėjo?

— Dievonėje negalima buvo nei maudytis, nei skalbti, nei žvejoti. Net braidyti negalima, — dar pasakė Aja.

— Kodėl?

— Dėl to, kad Dievonėje kiekvieną rytą vaidilutė prausė veidą. Bet... tai seni laikai ir tu, Miglele, tuo netiki...

— Ne, ne tai... Tik, kodėl gi dabar niekas šiuo vandeniu nesi-
gydo?

— Viskas keičiasi. Pasikeitė ir Dievonės vanduo. Labiausiai nuo to laiko, kai žmonės Dievonę ėmė vadinti Dvine, — baigė pasakoti Aja.

Ten, kur žemė susitinka su dangumi, kilo nauja diena.

Aušrą Aja pasitiko ištisus rankas. Ji buvo vėl rausva ir kitokia — truputį blizganti...

— Graži ta mano draugė! Tokios kitos dar nesutikau, — šypsojos Miglėlė.

Į Dievonės pievas drobių baltinti, rinkosi mergaitės.

ŽODYNAS

1. **Austi** — gaminti iš siūlų audinį.
2. **Skietas** — prietaisas, kuris padeda austi audinį.
3. **Drobė** — linų pluošto plonas, be raštų audinys.
4. **Lieptas** — padėtos lentos pereiti per upę.
5. **Palaiminti** — palinkėti sėkmės, laimės, šventumo.
6. **Skaidrus** — šviesus, permatomas, giedras.
7. **Šešupė** — upės vardas.
8. **Sąnariai** — kaulų galų susinėrimo vieta.
9. **Vaidilutė** — senovės liet. tikybos, amžinos ugnies saugotoja.

BERNIUKAI BAŽNYČIOS BOKŠTE

Aloyzas Baronas

Tai buvo jau labai seniai, kada ir aš buvau mažas. Bet ta bažnyčia ir jos bokštai, į kuriuos mažas laipiodavau, Lietuvoje tebestovi.

Aš tarnaudavau mišioms. Todėl turėdavau progos apžiūrėti bažnyčioj ir tokius užkampius, į kuriuos kiti neidavo, nes nebuvo reikalo ir eiti. Mes vaikai norėdavom užlipti ant bažnyčios lubų ir nuo jų pro apskritas skylės pažvelgti į bažnyčios vidų. Galėdavom patekti ir pas vargonus, bet dažniausia durys į juos būdavo užrakintos. Nuo bažnyčios lubų galima buvo įlipti į bažnyčios kairį ar dešinį bokštą. Bokštai buvo aukšti, reikėjo lipti medinėmis kopėčiomis. Užlipus, iš mažos aikštelės, per mažus langelius buvo galima labai toli matyti.

Vieną dieną prieš Žolinės atlaidus, aš su draugu Pauliuku padėjome zakristijonui šveisti žvakides. Po to išėjome į švento-

rių ir galvojome eiti namo. Buvo jau pietų metas. Skambėjo varpinėj didysis varpas, net ausys spengė, rodos, net susikalbėti negalėjai. Palaukiau kol nustojo skambinti ir pasakiau Pauliukui:

— Diena labai graži, toli matyti. Lipkim į bokštą!

— Gerai, — atsakė jis. Mes pasižiūrėjom į du baltus bažnyčios bokštus, kurie atrodė tokie aukšti, kad net galva į juos žiūrint sukosi. Prie šventoriaus vartų mes susitikome Vilių. Jis buvo protestantas, lankė mūsų mokyklą, bet į mūsų bažnyčią neidavo.

— Viliau, — pašaukė Paulius, — nori lipti į bažnyčios bokštą?

— Noriu.

— Eime, — pakviečiau.

Mes suėjome į bažnyčią, palipom ligi vargonų, pasižiūrėjom ir paskui pasiekėm bažnyčios lubas. Čia nusiavėm batus ir basi pradėjom lipti kopečiomis aukštyn. Paulius lipo pirmas, Vilius antras, o aš iš paskos.

Bokštas buvo padalintas į tris dalis.

— Nebijok, Viliau, — sakiau aš, — nes jis lipo pirmą kartą.
— Laikykis ir bus gerai. Tik nežiūrėk žemyn.

— Nebijau, — atsakė jis, bet aš mačiau, kad jis truputį bijojo.

Lipome palyginti lengvai, bet nelabai greit. Iš šonų buvo bokšto sienos ir nė kiek nebuvo baisu. Užlipę pirmą dalį, stabtelėjome ant storomis ir neobliuotomis lentomis išklotų grindų. Tada lipome toliau. Ši bokšto dalis buvo atvira. Visos keturios bokšto sienos buvo atviros ir lengvai buvo matyti žemė. Ji atrodė toli ir net įpratusiam dabar buvo šiek tiek baisu. Tačiau mes nesidairėm į šonus, lipome ir lipome aukštyn, beveik nieko nematydami, tik medinių kopėčių skersinius. Kai užlipom į tą atvirą bokšto dalį, ir vėl sustojome ant lubų. Mums atrodė, kad jau viskas čia pat. Pastovėję baigėme lipti iki pat bokšto viršūnės. Ten taip pat buvo neobliuotų lentų lubos. Vietos nebuvo daug, bet per mažus langelius buvo gerai matyti į tris puses. Į vieną pusę vaizdą uždengė greta stovintis bokštas. Mes rangėmės prie langelių ir žvelgėme į tolį.

— Žiūrėk, aš ten toli matau bažnyčios bokštą! — šaukė Vilius.

— Ir aš matau, — prie kito lango gyrėsi Paulius.

Toli viskas atrodė lyg padūmavę, bet buvo matyti sodžių medžiai, mažyčiai namai, keliai ir pievos. Tikrai buvo gražu žiūrėti. Mes rangėmės prie mažyčių langelių, dulkėse sutepėm drabužius, susipurvinom rankas. Bet mums buvo labai įdomu. Buvo matyti ir dalis miestelio. Žiūrėjome į žmones, nors negalėjom jų atpažinti. Tarp kitų namelių, ieškojome savo namų, kuriuose gyvenom.

Pagaliau nutarėme lipti žemyn. Pauliukas vėl leidosi pirmas. Aš vėl buvau paskutinis. Nulipus vieną dalį, reikėjo lipti pro atvirą plotą. Čia noromis nenoromis, mes turėjome šiek tiek žvelgti žemyn, ir Vilius išsigando:

— Bijau, negaliu! Gali vėjas per šonus ištraukti!

— Nėra vėjo, — sakiau.

— Nežiūrėk į šalis, tik siek koja skersinį ir viskas, — kalbėjo Pauliukas, kiek žemiau, iškėlęs į mus galvą.

— Nebijok, leiskis ir bus gerai, — sakiau beveik pykdamas. Bet Viliaus rankos virpėjo, jis bijojo net ir pradėti lipti. Bijojo net pažvelgti žemyn, kur į tris puses buvo matyti žemė, o vienoj pusėj smailas bažnyčios stogas.

— Na, žiūrėk, kaip lipu, ir nebaisu, — pradėjau lipti, rodydamas Viliui, kaip nereikia bijoti. Gi Pauliukas jau buvo nulipęs tą tarpą ir dabar žiūrėjo aukštyn į mane. Viliaus nė nebuvo matyti.

— Lipk, lipk, — šaukiau, leisdamasis žemyn, bet Vilius liko viršuje.

Po poros minučių su Paulium jau stovėjome apačioje.

— Pamatysi, nulips ir viskas. Leidžiamės žemyn, — kalbėjau, bet Pauliukui, matyt, pagailo Viliaus. Jis vėl lipo kopėčiomis aukštyn. Užlipęs ir įkišęs galvą, kad galėtų matyti Vilių, įrodinėjo jam, kad nebaisu. Ragino lipti žemyn, bet Vilius verkė ir nejudėjo.

— Tai būk čia, jei toks bailys — supyko Paulius. Mudu pakubomis nulipome ant bažnyčios lubų. Čia kiek apsivalėm nuo dulkių ir apsiavėme batus.

— Nulips, kai pamatys, kad laikas eiti namo, — nutarėm abu ir parėjom namo.

Namuose mamytei tepasakiau, kad mes valėm žvakides. Apie lipimą į bokštą nieko nepasakojau. Po to, nuėjau pas Paulių. Sutikau jį gatvėje prie namų.

— Tai tas dar nenulipo? — paklausiau.

— Nežinau, bet kai valgyt užsinorės ir nulips, — atsakė Paulius, bet iš jo balso pajutau, kad jis rūpinasi kaip ir aš.

Buvo jau praėję gal pora valandų. Mesėjom šventoriaus link ir sutikome Viliaus motiną. Ji buvo nedidelio ūgio, labai gražiai apsirengusi moterėlė.

— Vaikai, ar nematėte mano Viliaus? — paklausė ji mus susistabdžiusi.

Mes nežinojom ką sakyti. Bijojome papasakoti, kad jis bokšte. Iš mūsų abejojimo motina suprato, kad mes žinom ir pradėjo klausinėti.

— Jis bažnyčios bokšte, — bailiai pasakė Pauliukas.

— Dieve mano, ko jis ten dabar? — atsigręžė į bažnyčios pusę moteris. — Ko jis neina namo?

— Jis bijo nultipti, — paaiškinau.

Motina išsigando. Ji net nepagalvojo, kad ji pati ten galėtų užkopti. Tikriausiai ji net ant bažnyčios lubų bijotų užlipti.

Aš norėjau pasakyti, kad Vilius tikras bailys ir žioplys, todėl tegu ten sėdi. Bet man buvo nesmagu, tai pagalvojęs, tariau:

— Mano tėtis jį nukels.

— Kur tavo tėtis?

— Dirba.

Mano tėtis buvo stalius. Jis ruošė žydeliui naują krautuvę ir kalė prekėms lentynas. Mes visi trys užėjome į krautuvę ir papasakojom kas atsitiko.

— Dieve, su tais vaikais! — sudejavo Viliaus motina.

— Nebijokit, poncia, mes nukelsim, — nuramino tėtis.

Krautuvės žydas turėjo arklį. Tėtis iš jo pasiskolino vadeles. Jomis nešinas ir mūsų visų trijų lydimas nuėjo bažnyčios link. Mudu su Paulium palydėjome tėtį ligi bažnyčios lubų. Tada skubiai nulipome žemėn, nes norėjome pamatyti, kaip Vilius su tėčiu lips per tą bokšto besienį tarpą.

Viliaus mama stovėjo išsigandus. Mes abu sustojome truputį toliau nuo jos ir žiūrėjome pakėlę galvas. Tėtis užsimetęs ant kaklo vadeles, lipo nelabai greitai aukštyn ir dingo viršuj.

Po kelių minučių pamatėme kaip Vilius pradėjo leisti kopečiomis. Tik gerai išžiūrėję, pastebėjome, kad jam per liemenį perrištos vadelės, kurias tėtis laikė viršuje. Vilius dabar nebijo, kad vėjas jį ištrauks lauk. Mano tėtis jį laikė tol, kol Vilius nuli-po per atvirą plotą.

Mudu su Paulium palaukėme, kol nulipo tėtis ir nubėgome prie bažnyčios durų. Išėjo Vilius, rankose nešdamas batus.

— Matai, ir nebijojai! — sušuko Paulius, bet tuo metu prie Viliaus priėjo mama. Jai baimė irgi jau buvo praėjus.

— Namo, valgyti. Ko karsteisi kažkur, nori nukristi?

Mes nieko nesakėm. Kol Viliaus mama dėkojo ką tik nulipusiam mano tėčiui, mudu su Paulium nubėgom šalin.

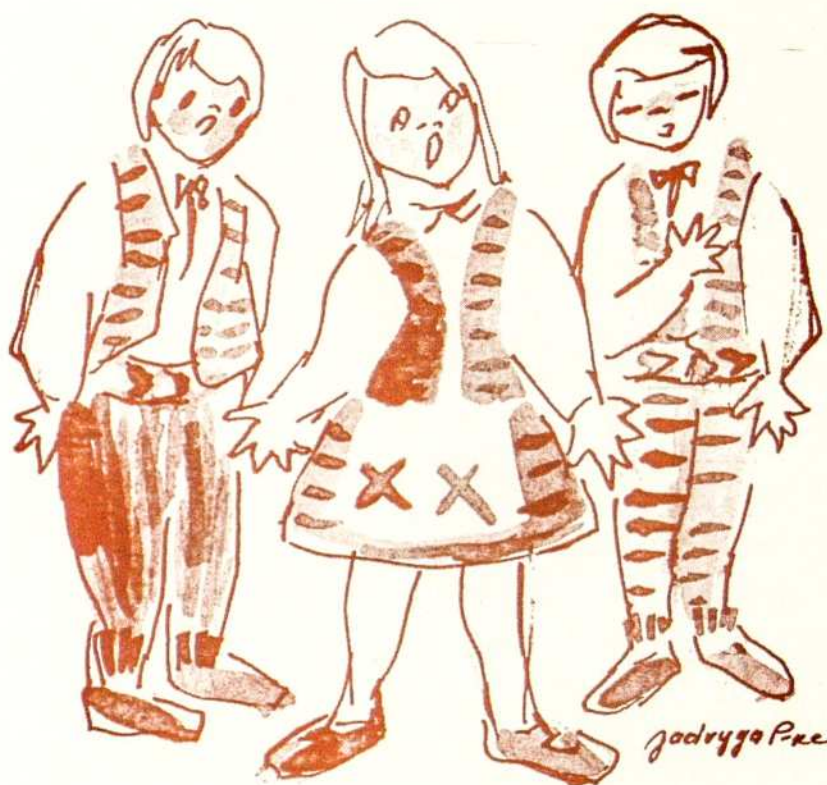

Aš nesakysiu, kad mes buvome blogi berniukai. Mes tik norėjome ir savo draugui parodyti, kokia žemė yra graži, žiūrint iš aukščiau.

BŪK TU MŪSŲ MEILĖ

Leonardas Žitkevičius

Aš girdėjau balsą
Nemunėlio seno,
Kad tu mūsų meilė,
O tėvyne mano!

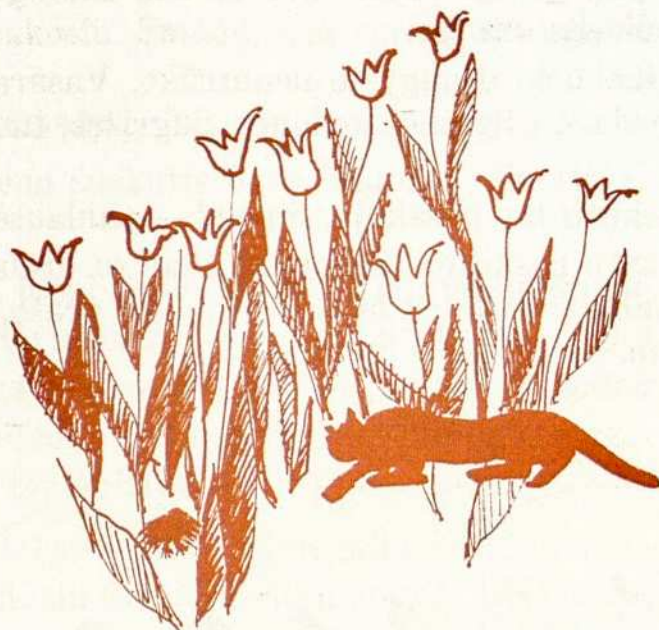

Aš girdėjau brolių
Skambia sutartinę:
Būk tu mūsų meile,
O brangi tėvyne!

Ir už jūrų marių
Aš girdžiu jų šūkį:
O brangi tėvyne,
Mūsų meile būki!

ŠNEKUTIS

Milda Kvietytė

Vidas po pamokų iš mokyklos ėjo namo. Netoli namų jis išgirdo paukščių riksmą. Pora šnekučių skraidė aukštyne ir žemyn ir gailiai čirškė. Vidas pamatė kaimyno katę, selinančią prie žydinčių tulpių. Tarp tulpių slapstėsi mažas šnektis. Vidas subarė ir nuvijo katę. Paukščiuką pagavo ir nusinešė namo. Mamytė ir tėtis pagyrė Vidą, kad išgelbėjo mažytį. Vidas maitino, girdė ir rūpinosi šnekučiu. Ir taip jie susidraugavo. Vienas kitą pamilo. Vienas kitą suprato.

Kai šnektis pradėjo skraidyti, Vidas atidarė langą ir meiliai prabilo į šnektį:

— Šnekti, žinau, tu pasiilgai saviškių. Žiūrėk, jie klevo viršūnėje dainuoja. Jei nori, skrisk pas juos.

— Man labai gera, Vidai, gyventi su tavim. Pasiilgau ir artimųjų. Jei leidi, nuskrisiu pasikalbėti su jais. Lango neuždaryk. Vakare grįšiu pas tave.

— Labai lauksiu. Man papasakosi, ką tu veikei.

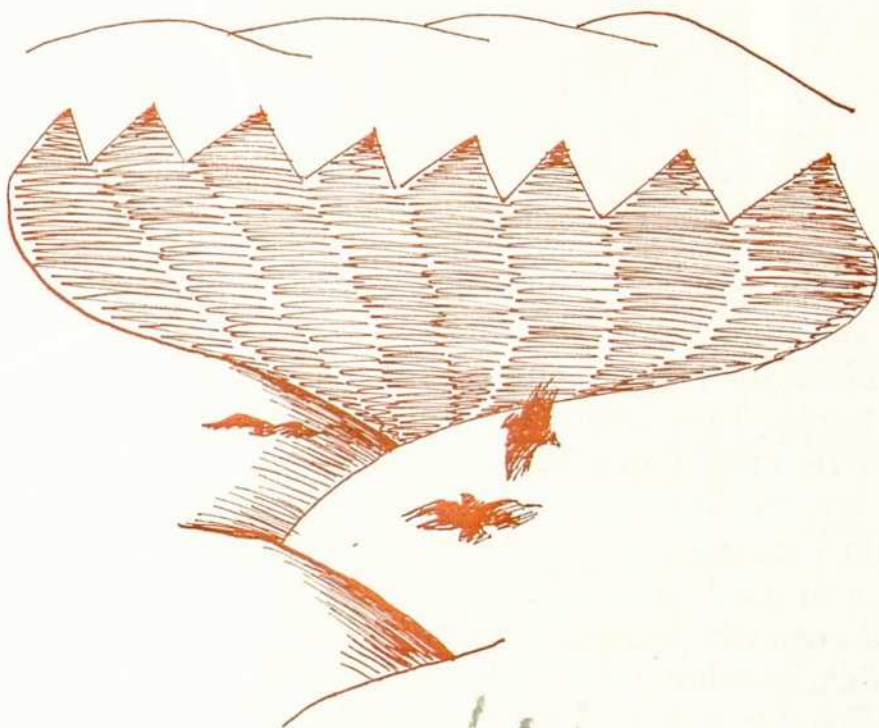
— Viską pasakysiu. Vidai, žinok, tu esi mano mylimiausias draugas, — čiulbėjo šnekutis.

Visą dieną šnekutis buvo su saviškiais. Daugiausia jie čiulbėjo obelyje, kuri augo kieme. Vakare šnekutis įskrido į Vido kambarį. Jis papasakojo apie savo tėvelių džiaugsmą ir laimę, kad jis toks didelis užaugo.

Vido ir šnekučio draugystė nenutrūko. Vasarą šnekutis su draugais skrisdavo į ilgesnes keliones. Sugrįžęs, tuojau aplankydavo Vidą.

— Ką šnekutis tau pasakoja, sūneli? — paklausė tėtis.

— Apie savo paskutinę kelionę. Vakar su draugais jis buvo nuskrیدęs į kalnus. Jam ten labai patiko. Jis prašo, kad ir aš su jais keliaučiau.

Tėtis pradėjo juoktis. Priėjęs paglostė Vido galvutę.

— Sūnau, negalėsi su šnekučiais keliauti. Negali skristi. Neturi sparnų.

— Tą patį aš pasakiau šnekučiui. Prašiau, kad jis viską stebėtų ir man papasakotų. Šnekutis moka labai gražiai pasakoti.

— Puiku. Sūneli, atidžiai klausyk, tai ir mudviem su mamyte papasakosi. Mudviem taip įdomu.

— Papasakosiu. Smagu, kad turime draugą šneikutį. Ar ne, tėtuk?

— Labai smagu.

Vieną dieną šnekutis buvo liūdnas. Jis atskrido Vido atsišveikinti.

— Vidai, labai skubu. Mes tuojau iškeliaujame. Mūsų vadas sakė, kad šį kartą pamatysime gražių kalnų, miškų, upių, ežerų, pievų. Džiaugsimės miestų parkais, miestelių sodais. Kelionė užtruks keletą dienų. Tik man liūdna, kad ilgai nematysiu tavęs. O gal gali ir tu ten keliauti?

— Būtų labai smagu. Aš negaliu praleisti pamokų. Šnekuti, dažnai prisiminsiu tave. Tu viską stebėk. Grįžęs viską man papasakosi.

— Užmiršau pasakyti. Mūsų vadovas sakė, kad skrisime per vandenyną.

— Per vandenyną? Jūsų kelionė bus pavojinga... — susirūpino Vidas.

— Mes turime labai gudrų vadą. Nesirūpink, Vidai! Bus viskas gerai. Atsimenu, pasakojai, kad Lietuva yra už vandenyno.

— Taip. Jei nuskrisite, Lietuvoje rasite daug šnekučių. Perduok nuo mūsų jiems geriausius sveikinimus!

— Ačiū. Grįžęs, Vidai, tave aplankysiu. Dabar palinkėk man laimingos kelionės. Manęs tikriausiai jie jau laukia.

Šnekutis atsitūpė ant Vido peties. Savo galvą priglaudė prie berniuko veido.

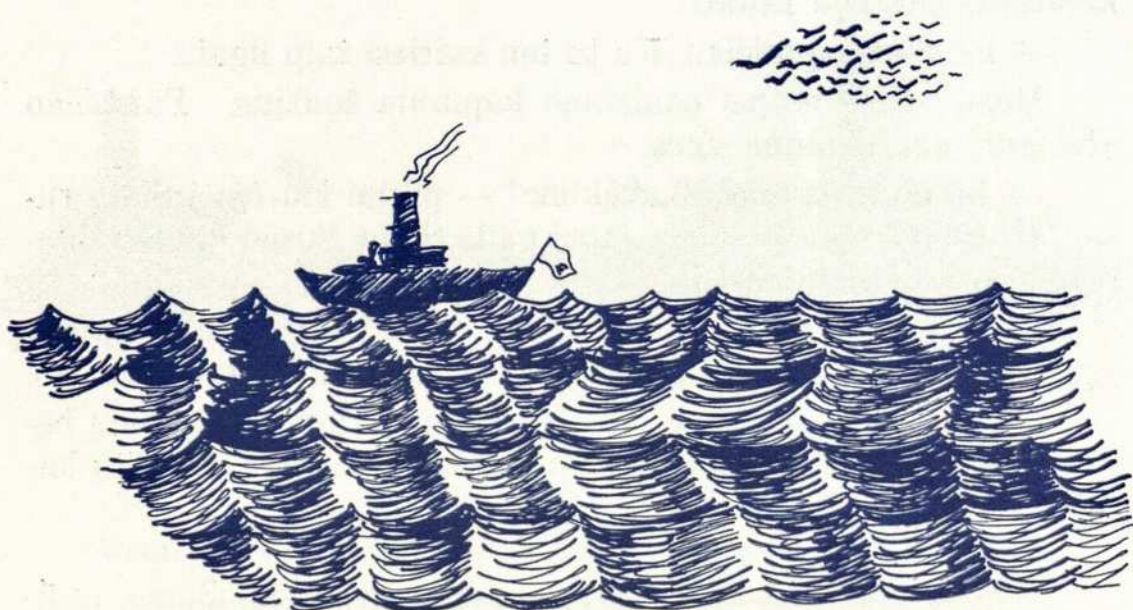
— Viduti, dėkoju už man parodytą meilę. Esu labai laimingas, kad išgelbėjai nuo katės. Ačiū už nuolatinę globą. Kai grįšiu, atlėksiu pas tave.

— Laimingos kelionės, šnekuti! — mojo Vidas skrendančiam šnekučiui.

- Po kelių dienų Vidas išgirdo šnekučio balsą:
— Vidai, Vidukai!...
— Šnekuti, drauguži! Tu jau grįžai. Labai tavęs pasiilgau!
— džiaugėsi Vidas.
— Taip! — atsiduso šnekutis.
— Kas atsitiko? Kodėl esi liūdnas? — susirūpino Vidas.
— Man labai liūdna. Turiu tau papasakoti... daug liūdnu įvykių...
— Prašau. Pasakok! — prašė Vidas.
— Mano širdis pilna skausmo. Man labai sunku... — skundėsi šnekutis.
— Drauguži, tau bus lengviau, kai papasakosi.

— Pradėsiu! — atsiduso šnekutis. — Laimingai nuskridome prie vandenyno. Tolumoje pamatėme laivą. Mūsų vadas pasiūlė skristi prie laivo. Visi džiaugdamiesi pritarėme. Laivas turėjo iškėlęs raudoną vėliavą su piautuvu ir kūju.

— Tai komunistinė rusų vėliava. Aš ją pažįstu, — paaiškino mums vadovas.

Mes buvome pavargę. Sutarėme nutūpti ant rusų laivo ir pasilsėti. Laive jūreiviai buvo susirūpinę, paniūrę. Mūsų vadas supranta rusiškai. Jis mums aiškino:

— Šitie žmonės yra nelaimingi. Jie neturi laisvės. Jie turi vykdyti ir žiauriausius savo viršininkų įsakymus.

— Vargšai! — sušukome mes. Mums pasidarė jų gaila.

— Žiūrėkite, atplaukia kitas laivas!

— Ei, mūsiškis! — džiaugėmės visi.

Laivas artėjo prie rusų laivo. Ant laivo denio stovėjo jūreiviai ir šypsodamiesi smalsiai žiūrėjo į rusų laivą.

— Jie laukė mūsų laivo. Tarsis dėl žvejojimo, — paaikšino mums vadovas. — Ramiai galime ilsėtis. Jūreiviai turi savo rūpesčius. Jie mūsų nepastebi.

Mes buvome patenkinti. Man buvo įdomu, kas bus toliau. Atsitūpiau tokioje vietoje, kad galėčiau gerai matyti.

Kai laivai prisiartino, rusų jūrininkai nuleido valtį. Laivo kapitonas pradėjo šaukti:

— Ei, Simai, greičiau. Ko tu ten kuitiesi taip ilgai...

Mūsų vadas mums paaikšino kapitono žodžius. Pamačiau ateinantį gražų jauną vyrą.

— Jie mūsų laukia. Skubėkime! — piktai žiūrėjo į Simą rusas. Jis tylėjo. Man pasidarė labai gaila Simo. Susėdo į valtį. Nuplaukė prie amerikiečių laivo.

Mūsų vadovas siūlė mums skristi toliau. Mes buvome pavargę. Prašėme leisti dar truputį pabūti ant laivo. Vadovas sutiko.

Netrukus pastebėjome laive sujudimą. Rusai susirūpinę bėgiojo į denį. Skubėjo laiptais į laivo vidų. Išgirdome šiurkštų kapitono balsą:

— Simai, Simai! Ateik!

Simo niekur nematėme. Mūsų vadas spėjo, kad Simas pasiliko Amerikos laive.

— Simas pas rusus buvo nelaimingas, — čirškėme visi.

— Skriskime ir mes pas Simą! Baisu pas šituos pasilikti. Jie paniurę, pikti. Niekas nesijuokia, niekas nesišypso, — šaukėme.

— Nuskristi suspėsime. Truputį palaukime. Žiūrėkime, ką jie darys? — ramino mus vadovas. Rusai iš savo laivo nuleido valtį. Įsėdo jūrininkai ir kapitonas. Nuplaukė prie Amerikos laivo. Pasikalbėję su amerikiečiais, keli rusai užlipo pas juos. Mes žiūrėjome išplėtę akis ir tylėjome. Užtruko ten ilgai. Ant denio pamatėme rusų vedamą Simą. Jis staiga sušuko: "Laisvės, laisvės! Norime laisvės!" Aš labai susijaudinau ir pradėjau šaukti:

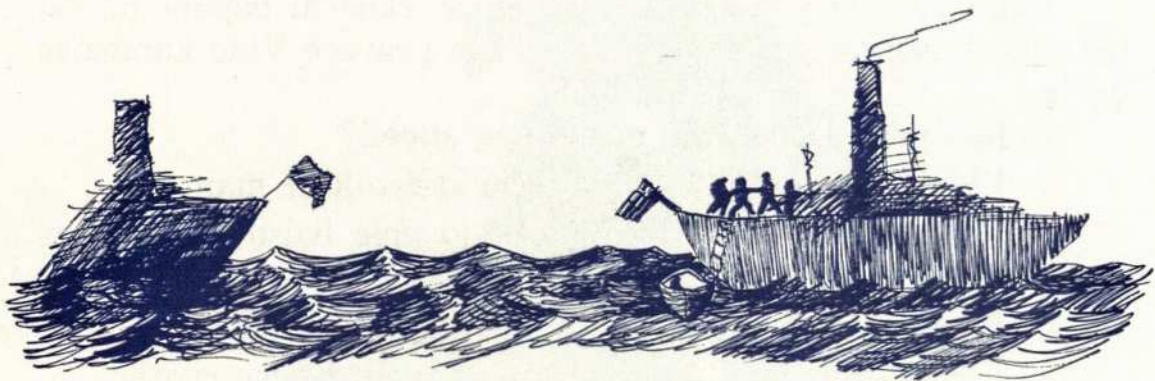
— Paleiskite! Jis nori laisvės! Jis nėra rusas! Jis kalba mano Vido kalba!

— Tai buvo lietuvis!... Vargšas mūsų brolis...

Lietuvą rusai pavergė kai dar manęs nebuvo šiame pasaulyje, — susijaudino Vidas. — Pasakok toliau.

— Rusai jį tempė prie valtės. Simas žengė į valtį. Vienas rusas iškėlė kumštį ir smogė Simui. Simas sukniubo valtyje. Jūrininkai apspito Simą ir pradėjo spardyti, daužyti.

— Vargšas Simas, vargšas... — šnibždėjo Vidas, o jo veidu ritosi ašaros.

Visas mūsų būrys pradėjome garsiai dejuoti.

— Valdykitės! Stebėkite, ką šie žiaurūs budeliai darys su vargšu Simu, — šnibždėjo mūsų vadovas.

Mes aptilome. Rusų valtis priplaukė prie savo laivo. Jūrininkai išlipo. Simas gulėjo ir nejudėjo. Kapitonas įsakė dviem stambiam jūrininkam įnešti Simą į rusų laivą. Simas nerodė gyvybės. Mes tikri, kad jį užmušė... — nutilo šnekutis. Tylėjo ir Vidas. Šnekutis apsidairė ir kalbėjo toliau:

— Buvome labai sujaudinti. Vadovas pirmas atsipeikėjo. Jis kreipėsi į mus:

— Bičiuliai, ką darysime? Skrisime toliau, ar grįšime?

— Grįšime! — atsakėme sutartinai.

— Palikome baisųjį laivą. Skridome namo... — Nuleido galvą šnekutis ir nutilo. Vidas išplėtęs akis žiūrėjo į tolį. Šnekutis prisiglaudė prie Vido rankos. Berniukas meiliai pažiūrėjo į šnekutį.

— Ačiū, šnekuti! Esi pavargęs. Gal norėtum pailsėti savo namelyje? Namelis tavęs pasiilgo.

— Viduti, taip ir padarysiu. Kai tu esi netoli, man ramiau.

— Viduk, ateik vakarienės! — šaukė mamytė.

Vidas paglostė šnekutį.

— Gal tu išalkęs, šnekuti? Atnešiu tau duonytės.

— Ačiū, nereikia! Lendu į namelį. Rytoj priimsiu tavo duonutę.

Vidas žiūrėjo į besileidžiančią saulę, rausvai papuoštus debesėlius. Debesyse jis matė Simą... Tėtis pravėrė Vido kambario duris:

— Kas yra? Kodėl taip nusiminięs, sūneli?

— Viduk, gal sergi? — šalia tėčio atsistojo ir mamytė.

— Esu sveikas... Šnekutis pasakojo apie baisų įvykį laive. Man labai gaila Simo.

— Papasakosi ir mums, sūnau! — paprašė tėtis.

— Tegul Vidas nusiramins. Dabar paklauskime radijo.

— Gera mintis. Paklauskime, — pritarė tėtis ir atsuko radiją. Pranešėjas kalbėjo: "Lietuvis siekė laisvės. Jam nepasisekė. Jis buvo gražintas į rusų laivą. Jo vardas yra Simas, o pavardė Kudirka".

— Tai apie jį man šnekutis pasakojo, — sušuko Vidas.

— Nuostabu. Vincas Kudirka sukūrė Lietuvos himną. Simas Kudirka parodė pasauliui dabartinę Lietuvos nelaimę... išplėštą laisvę, — susimąstęs kalbėjo tėtis.

Taip, tėtuk. Simas šaukė: "Laisvės... laisvės!" Šnekutis pats girdėjo.

